

COSO's komponenter De fire siste

Hva mer enn kontrollmiljøet inngår
i interkontrollbegrepet iflg COSO?

Risikovurdering

- Risikomodellen er viktig i revisjon
 - Styrer hva vi kontrollerer og hvor mye
- Riktig omfang på risiko > 0
- Risikooversjon og risikosøkning
 - Individuell adferd
- Forventningsverdi
 - Et tall som beskriver fordelingen
- Fordelingsmål
 - Spredning
 - Akseptable grenser

Hva er risiko?

- Risiko for at mål ikke nås
- Sjanse for at mål ikke nås
 - Er det en god nok beskrivelse?
- Hva med skadens størrelse?
- Risiko er et sammensatt begrep
- Dekomponering av risiko for øket forståelse
- All økonomisk aktivitet innebærer risiko

Risikotyper

- Iboende risiko ("den som er der")
 - Forretningsrisiko
 - Som følge av hvem vi er og hva vi driver med
 - Særtrekk ved foretaket eller transaksjonene
 - Operasjonell risiko
 - Daglig drift
 - Kontrollmiljørisiko
 - Risiko ved ledelse og ansatte
- Kontrollrisiko
 - Risiko for at IK ikke i tide hindrer, oppdager og korrigerer feil
 - Vi dimensjonerer kontrollrisikoen

Hva gjør vi med risikoen

- Styre r
 - Forstå og akseptere
 - Måle
- Ignorere r
- Forsikre seg
 - Beskytte mot konsekvens

Risikoen

- (Total) risiko = iboende risiko * kontrollrisiko
- Hva betyr det at dette er et produkt og ikke en sum?
- Hva skjer hvis kontrollrisikoen = 0?
- Hva skjer hvis iboende risiko = 0?

- I revisjon kartlegger og vurderer vi både iboende risiko og kontrollrisiko

COSO 2: Risikovurderingen

- For hver av Coso-målsettingene (M&K drift, Pårrapp, samsvar)
 - Hva kan skje?
 - Forstå risikofaktorer og trusler
 - Forstå foretakets iboende R og kontroll-R
 - Hvor sannsynlig er det at det skjer?
 - Hva er konsekvensen (tapet/gevinsten)?
 - Utform kontrollaktivitetene
 - Analyser oppståtte feil
 - Rapportér om IKs effektivitet

Kostnads/nytte-prinsippet

- Nytte > kostnad
 - Rimelig sikkerhet
 - Risiko = IR * KR
- Nytte = verdien av den feilen som hindres
- Kostnad = kostnaden ved å gjennomføre kontrollen

Helhetsprinsippet

- Mange ulike
 - Risikoer
 - Kontrollaktiviteter
- Finn den optimale sammensetning av kontrollaktiviteter
- Som gir ønsket sikkerhet
- Innenfor akseptabel kostnadsramme
- Svekkelse et sted kompenseres ved styrkning et annet sted

Kartlegg operasjonell R

- Utnyttelse av produksjonsfaktorer
 - Faste kostnader (anlegg)
 - Variable kostnader (Varepris*mengde)
- Produsert mengde
- Kvalitetskrav til produktene (dvs salgspris)

Regnskapsrapporterings-R

- Gyldige transaksjoner
- Fullstendighet (resultat)
- Eksistens (Balanseposter)
- Korrekt periodisering
 - Hvordan flyttes betalingstrans mellom perioder?
- Gode rutiner for rapportproduksjon
- Kompetent personale?

Samsvarrisiko

- Miljølovgivning
- HMS-lovgivning
- Skatt og avgift
 - Tidsfrister
- Bokførings- og regnskapsloven
- Aksjeloven etc
- Kontraktsforpliktelser

COSO 3: Kontrollaktivitetene

- Kontrollgrupper
 - Autorisasjon og godkjenning
 - Arbeidsdeling
 - Fysisk sikring og kontroll
 - Forhåndsdefinerte formularer, koder og registre
 - Etterkontroll
 - Kontroll med informasjonsbehandlingen

Autorisasjon

- Rettighet for hvem og hva
 - IT: Lese, skrive, kopiere, kjøre (Tilgangstabellen)
- Autentifikasjon
- Stillingsfullmakter, stillingsinstruks
- Signatur
- Rutiner

Arbeidsdeling

- Uforenelige arbeidsoppgaver
 - Initiere/godkjenne transaksjoner
 - bokføre transaksjoner
 - Gjennomføre transaksjon / disponere eiendel
 - Avstemme fysisk tallet mengde mot registrert mengde
- Arbeidsdeling gir
 - Gjensidig kontroll

Fysisk sikring

- Tilgangsbegrensning til verdiene
- Systemet: låsene og hvelvene
- Autorisasjonen: nøklene

- Nøkler:
 - Noe du har, vet eller kan

Forhåndsdefinerte koder

- Tabellen KONTI
 - Hva ble forhåndsdefinert
 - Hva brukte vi tabellen til
- Bilagsartene
- Transaksjonstyper og behandlingsregler
- Tabellen VARER
- Tabellen RESK

- Eksistenskontrollen
- Entydighetskontrollen (ikke-eksistens)

Kontrollnivå

- Preventive kontroller
- Oppdagende kontroller
- Gjenvinnende kontroller

- Feilretting
 - Dokumentasjonskrav
 - Kontrollspor

COSO 4: Informasjon og kommunikasjon

- Rapportering som styring og kontroll
- Budsjetter: Mål
- Regnskaper: Resultat
- Differanse: impuls til handling / tiltak

- Forventningskontroller

Beslutningsnivåer

- Strategisk planlegning
 - Investeringer, dimensjonering av anlegg
 - Nivå på faste kostnader
 - Administrativ (taktisk) kontroll
 - Ressursanskaffelse og bruk
 - Operasjonell kontroll
 - Effektiv utførelse av enkeltoppgaver
- Robert Anthony

Overvåkning: Vurdere internkontrollen

- Bedriftsledelsen og styret vurderer IK
- Revisor vurderer og uttaleler seg om IK
- Revisor kan også ta feil: revisjonsrisiko

- Derfor overvåkning
 - Sjekk på at den totale risikoen er som forventet
- Kontinuerlig overvåkning
- Frittstående evalueringer

To tester i revisjon

- Test av kontroller (tidligere: systemtest)
 - Test av systemet som produserer transaksjoner
 - Ideen er: Hvis kontrollopplegget og gjennomføringen er bra, så blir transaksjonene bra
- Substanstester
 - Test av en, et utvalg eller alle forekomster for å se at transaksjonene er bra
